

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 IV

Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2018

I

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 14 februari 2018

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties¹ hebben kennisgenomen van de reactie van de Minister van Economische Zaken d.d. 29 september 2017 op nadere schriftelijke vragen over de verschillen tussen dierenbeschermingsregimes in Europees Nederland en Caribisch Nederland.² De leden van de **Partij voor de Dieren** (PvdD) hebben naar aanleiding hiervan op 7 november 2017 nog enkele aanvullende vragen gesteld aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De Minister heeft op 12 februari 2018 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Bergman

¹ Samenstelling:

Engels (D66), Van Bijsterveld (CDA), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Van Kappen (VVD), Beuving (PvdA), Ester (CU), Ganzevoort (GL) (*voorzitter*), De Graaf (D66) (*vice-voorzitter*), Schouwenaar (VVD), Kok (PVV), Gerkens (SP), Vlietstra (PvdA), Don (SP), Van Hattem (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Meijer (SP), Oomen-Ruijten (CDA), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Teunissen (PvdD), Sini (PvdA), Baay-Timmerman (50PLUS), A.J.M. van Kesteren (PVV).

² Kamerstukken I 2017/18, 34 775 IV, CXIX, A.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Den Haag, 7 november 2017

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de Minister van Economische Zaken d.d. 29 september 2017 op nadere schriftelijke vragen over de verschillen tussen dierenbeschermingsregimes in Europees Nederland en Caribisch Nederland.³ De leden van de **Partij voor de Dieren** (PvdD) hebben naar aanleiding hiervan nog enkele aanvullende vragen.

De Minister van Economische Zaken schrijft in zijn reactie geen reden te zien om rijksregelgeving op te stellen om het dierenwelzijn in Caribisch Nederland te bevorderen. Pas als zou blijken dat de van oorsprong Nederlands Antilliaanse wetgeving en lokale maatregelen onvoldoende soelaas bieden, ziet de Minister reden dat met de openbare lichamen te bespreken. Deze leden begrijpen dat de verschillen tussen Europees en Caribisch Nederland te groot zijn om dezelfde regelgeving een op een toe te passen. Op een aantal punten echter is een vergelijkbaar regime volgens deze leden wel wenselijk.

Ten eerste is op Bonaire sprake van een legbatterij met 10.000 legkippen. Wat rechtvaardigt volgens u het gebruik van een legbatterijsysteem? Waarom zou een verbod op de legbatterij niet kunnen gelden in Caribisch Nederland?

Ten tweede is op Bonaire sprake van een zwerfdierenprobleem. In Europees Nederland is dit probleem destijds effectief aangepakt middels een ontwikkeling van een systeem van opvang, neutralisatie, terugplaatsing en voorlichting. Op Bonaire echter worden honden en katten afgemaakt. Het aantal honden en katten dat geboren wordt, is groter dan geplaatst kan worden in de opvang. Dat betekent dat het zwerfdierenprobleem niet succesvol aan de voorkant wordt aangepakt, volgens de methode opvang, neutraliseren en terugplaatsen. Vorige week maakten dierenwelzijnsorganisaties op Bonaire bekend dat het overleg tussen hen en het OLB (Openbaar Lichaam Bonaire) over een oplossing voor de zwerfdierenproblematiek is gestaakt.⁴ De dierenwelzijnsorganisaties geven aan dat de in mei 2017 door het OLB toegezegde bijdrage van 20.000 USD voor voorlichting en neutralisatie nog niet is toegekend, terwijl dit project in juli 2017 gestart had moeten zijn. Klopt dit? Ziet u mogelijkheden met het OLB in overleg te treden om identificatie en registratie van honden en katten verplicht te stellen en om aan te sporen om aan te vangen met een neutralisatie- en voorlichtingsprogramma?

Ten derde zijn in het Wetboek van Strafrecht BES dierenmishandeling en dierenverwaarlozing strafbaar gesteld. De straf is een hechtenis van ten hoogste een maand of een geldboete van 280 USD. Opzettelijk begane dierenmishandeling en opzettelijk begane dierenverwaarlozing wordt als misdrijf aangemerkt. Hierop staat een gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of een geldboete van 2.800 USD. Dit is significant lager dan in Europees Nederland. De maximale straf die in Europees Nederland kan worden opgelegd voor dierenmishandeling (artikel 2.1 lid 1 Wet dieren) en

³ Kamerstukken I 2017/18, 34 775 IV, CXIX, A.

⁴ Zie ook: <https://www.animalstoday.nl/olb-stekker-uit-overleg-dier-bonaire/>.

dierenverwaarlozing (artikel 2.2 lid 8 Wet dieren) is een gevangenisstraf van drie jaar of een geldboete van € 19.500 (artikel 8.12 lid 1 Wet dieren). Hoeveel dierenwelzijnszaken kwamen voor de rechter in Caribisch Nederland in de periode 2010–2017? In hoeveel gevallen werd de maximale geldboete opgelegd? In hoeveel zaken werd een gevangenisstraf opgelegd? Kunt u aangeven of de straffen een voldoende afschrikkende werking hebben?

Tot slot hebben deze leden nog enkele vragen over de slachthuizen in Caribisch Nederland. Kunt u deze leden informeren over de stand van zaken met betrekking tot de renovatie van de slachthuizen op Bonaire en Sint Eustatius? Op welke manier vervult het ministerie momenteel zijn «adviserende rol»? Adviseert u tevens om cameratoezicht in te zetten? Kunt u aangeven of er voldoende capaciteit aanwezig is voor het toezicht op de slachthuizen?

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties zien de beantwoording van deze vragen met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
R.R. Ganzevoort

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 februari 2018

Bij brief van 29 september 2017 heeft de Minister van Economische Zaken de nadere schriftelijke vragen over de verschillen tussen dierenbeschermingsregimes in Europees Nederland en Caribisch Nederland van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties van uw Kamer, beantwoord.⁵ De leden van de Partij voor de Dieren (PvdD) hebben op 7 november 2017 naar aanleiding hiervan aanvullende vragen gesteld die ik hierbij beantwoord (161378.02u).

Ten eerste is op Bonaire sprake van een legbatterij met 10.000 legkippen. Wat rechtvaardigt volgens u het gebruik van een legbatterijsysteem? Waarom zou een verbod op de legbatterij niet kunnen gelden in Caribisch Nederland?

Caribisch Nederland heeft binnen de Europese Unie de status van Landen en Gebieden Overzee (LGO). Voor de LGO geldt een speciaal regime: de bijzondere associatieregeling die is uitgewerkt in het LGO-besluit. Het Hof van Justitie heeft in verscheidene zaken geoordeeld dat algemene verdragsbepalingen en afgeleide EU-wetgeving zonder uitdrukkelijke verwijzing niet op de LGO van toepassing zijn. Het verbod op het gebruik van een legbatterijsysteem is een EU-verbod (opgenomen in richtlijn 1999/74/EG) en geldt daarom niet in Caribisch Nederland.

Het is dan ook toegestaan om andere houderijsystemen te exploiteren dan in Europa. Zoals uw Kamer per brief van 29 september 2017 is toegelicht, behoort het dierenwelzijn tot de verantwoordelijkheid van de openbare lichamen van Caribisch Nederland. Ik zie in deze geen reden om vanuit het Rijk voor Caribisch Nederland regelgeving op te stellen.

Ten tweede is op Bonaire sprake van een zwerfdierenprobleem. In Europees Nederland is dit probleem destijds effectief aangepakt middels een ontwikkeling van een systeem van opvang, neutralisatie, terugplaatsing en voorlichting. Op Bonaire echter worden honden en katten afgemaakt. Het aantal honden en katten dat geboren wordt, is groter dan geplaatst kan worden in de opvang. Dat betekent dat het zwerfdierenprobleem niet succesvol aan de voorkant wordt aangepakt, volgens de methode opvang, neutraliseren en terugplaatsen. Vorige week (eind oktober 2017) maakten dierenwelzijnsorganisaties op Bonaire bekend dat het overleg tussen hen en het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) over een oplossing voor de zwerfdierenproblematiek is gestaakt⁶. De dierenwelzijnsorganisaties geven aan dat de in mei 2017 door het OLB toegezegde bijdrage van 20.000,- USD voor voorlichting en neutralisatie nog niet is toegekend, terwijl dit project in juli 2017 gestart had moeten zijn. Klopt dit? Ziet u mogelijkheden met het OLB in overleg te treden om identificatie en registratie van honden en katten verplicht te stellen en om aan te sporen om aan te vangen met een neutralisatie- en voorlichtingsprogramma?

Het OLB geeft aan dat het USD 20.000,- extra gereserveerd had voor voorlichting en een sterilisatieproject door de dierenwelzijnsorganisaties. De dierenwelzijns-organisaties op Bonaire voerden hierover overleg met het OLB. Dit overleg is door het OLB gestaakt vanwege de onderlinge

⁵ Kamerstukken I 2017/18, 34 775 IV/CXIX, A.

⁶ Zie ook: <https://www.animalstoday.nl/olb-stekker-uit-overleg-dier-bonaire/>.

meningsverschillen. Het bedrag van USD 20.000,- was overigens nog niet toegezegd door het OLB.

Het OLB blijft wel doorgaan met het subsidiëren van de activiteiten, aan een dierenarts en de Stichting Dierenasiel, zoals het opvangen en steriliseren van dieren. Het Dierenasiel ontvangt ook van andere partijen donaties waardoor gratis sterilisaties van honden en katten nog steeds kunnen plaatsvinden. Ook stimuleert het Dierenasiel identificatie en registratie van honden en katten. Het is aan het OLB zelf om te bezien of I&R verplicht gesteld moet worden.

Ten derde zijn in het Wetboek van Strafrecht BES dierenmishandeling en dierenverwaarlozing strafbaar gesteld. De straf is een hechtenis van ten hoogste een maand of een geldboete van 280,- USD. Opzettelijk begane dierenmishandeling en opzettelijk begane dierenverwaarlozing wordt als misdrijf aangemerkt. Hierop staat een gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of een geldboete van 2.800,- USD. Dit is significant lager dan in Europees Nederland. De maximale straf die in Europees Nederland kan worden opgelegd voor dierenmishandeling (artikel 2.1 lid 1, Wet dieren) en dierenverwaarlozing (artikel 2.2 lid 8, Wet dieren) is een gevangenisstraf van drie jaar of een geldboete van € 19.500,- (artikel 8.12, lid 1, Wet dieren). Hoeveel dierenwelzijnszaken kwamen voor de rechter in Caribisch Nederland in de periode 2010–2017? In hoeveel gevallen werd de maximale geldboete opgelegd? In hoeveel zaken werd een gevangenisstraf opgelegd? Kunt u aangeven of de straffen een voldoende afschrikkende werking hebben?

Het Openbaar Ministerie BES meldt dat op Bonaire jaarlijks enkele zaken aangaande dierenwelzijn worden behandeld. Daarin is nimmer de maximale geldboete opgelegd. Een gevangenisstraf is voor dergelijke feiten nog niet opgelegd. Het Openbaar Ministerie BES kan van het aantal dierenwelzijnszaken op Bonaire geen sluitend beeld geven. Ik zal het Openbaar Ministerie BES verzoeken om in de toekomst de (straf)zaken waarin de mishandeling of verwaarlozing van dieren aan de orde is, als zodanig herkenbaar te registreren. Gelet op het zeer beperkte aantal (geregistreerde) dierenwelzijnszaken op Bonaire is het niet mogelijk om in algemene zin een uitspraak te doen over de afschrikkende werking van de straffen.

Tot slot hebben deze leden nog enkele vragen over de slachthuizen in Caribisch Nederland. Kunt u deze leden informeren over de stand van zaken met betrekking tot de renovatie van de slachthuizen op Bonaire en Sint Eustatius? Op welke manier vervult het ministerie momenteel zijn «adviserende rol»? Adviseert u tevens om cameratoezicht in te zetten? Kunt u aangeven of er voldoende capaciteit aanwezig is voor het toezicht op de slachthuizen?

Wat betreft de beoogde renovatie van het slachthuis op Bonaire heeft het bestuurscollege het besluit genomen om de reorganisatie en modernisering van het slachthuis in gang te zetten. Het ministerie heeft een adviserende rol bij de uitwerking van het besluit van het bestuurscollege. Deskundigen van het ministerie en de NVWA brengen hiervoor werkbezoeken aan Bonaire en zijn beschikbaar voor vragen van een projectgroep van het OLB. Of cameratoezicht toegevoegde waarde heeft in de situatie op Bonaire en of de capaciteit voor het toezicht toereikend is, moet nog blijken.

De situatie van het slachthuis op Sint Eustatius is minder urgent en het openbaar lichaam van Sint Eustatius zal bij de beoogde renovatie gebruik kunnen maken van de ervaring op Bonaire.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten